

Corectitudinea politică – de la neoconservatori la neolegionari

Corectitudinea politică are deja o istorie în România. Încă din 1994, Horia Roman Patapievici publica un articol intitulat "Comunismul american" în Revista 22, "[A]gentul patogen s-a travestit în haine dragi mentalității americane, și anume în straiile luptei împotriva tuturor discriminărilor, ale luptei pentru drepturile tuturor minoritarilor; s-a deghizat, adică, în corectitudinea politică. Corectitudinea politică este, în fond, comunismul american."¹ A fi corect politic însemna să acorzi și să respecti drepturi ale minorităților – fie femei (sic!), persoane cu altă orientare sexuală decât cea care conduce la reproducere, grupuri etnice, persoane cu dizabilități, alți minoritari. Gabriel Liiceanu, Nicolae Manolescu, Adrian Papahagi, Cătălin Avramescu și mulți alți intelectuali care au dominat scena culturală românească în deceniile post-1990, toți bărbați, au cultivat în diferite forme perspective critice asupra corectitudinii politice, legând-o de "comunism". "[S]ituarea corectitudinii politice în paradigma simbolică a comunismului românesc a devenit în ultimele două decenii un clișeu ritualic al neoconservatorilor români" scrie Mihai Iovănel.²

De ce este legată corectitudinea politică de "comunism" de către neoconservatori? Pentru că termenul "comunism"³ are conotații negative, multiplicat exponențial după decembrie 1989, ca semn al unei respingeri integrale a tot ceea ce s-a întâmplat în România în intervalul 1945 – 1989. Atitudinea fundamentală are în subtext mesajul <Comunismul este rău, capitalismul este bun.> Bizar mesaj, întrucât el aduce aminte de expresia satirică a lui George Orwell din *Ferma animalelor*, "*Four legs good, two legs bad.*"⁴

Criticii "corectitudinii politice" resping valoarea egalității, egalitatea în drepturi, care este o valoare liberală fundamentală, afirmată cel puțin de la Revoluția Franceză, consființită în documente internaționale majore precum Declarația Universală a Drepturilor Omului sau Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru a asigura egalitatea în drepturi, având în vedere structura patriarhală a spațiului public, este necesară "acțiunea afirmativă". În avangarda mișcării

¹ Horia-Roman Patapievici, „Comunismul american” [1994], în *Politice*, ediția a V-a, Editura Humanitas, București, 2008, pp. 124-125.

² Mihai Iovănel și Christian Moraru, "Corectitudinea politică între realitate și fetiș", Revista Euphorion, Nr.4/2019, <https://revista-euphorion.ro/corectitudinea-politica-intre-realitate-si-fetis/>

³ (care acoperă regimuri legate de fostul URSS, inclusiv perioada socialistă a istoriei României)

⁴ Patru picioare e bine, două picioare e rău. (traducere din engleză)

postbelice pentru egalitate în drepturi a fost SUA. John Kennedy (democrat) a înființat Comisia pentru egalitate de șanse de angajare încă din 1961. Lyndon Johnson a continuat prin măsuri afirmative care au inclus minoritățile rasiale, apoi femeile. Țările Nordice în Europa sunt, de asemenea, pioniere în aplicarea practică a principiului egalității în drepturi. Spațiul public românesc post-1990 s-a dezvoltat ca unul patriarhal, dominat de valorile și structurat pe modurile masculine de a percepe, înțelege și acționa. Politicile UE au sprijinit mișcarea emancipatoare internă, contracarând întrucâtva impulsurile tradiționaliste autohtone.

Adeptii incorectitudinii politice pretind "a fi de partea bună a istoriei", pentru că sunt "anti-comuniști". Ne amintim: "comunist rău, anti-comunist bun". De aici mai e un pas până la legitimarea neolegionarismului. Este ceea ce s-a și întâmplat în ultima jumătate de an în România: ascensiunea la putere a formațiunii Alianța pentru Unirea Românilor (AUR), atacurile anti-semite directe (cazul Maia Morgenstern), manifestările violente din preajma locuinței primarului minoritar al Timișoarei (care ne trimite cu gândul la practici gen "noaptea de cristal"). Tot ce e anti-comunist este considerat legitim de către "dizidenții corectitudinii politice", este încărcat moral pozitiv, este aprobat și legitimat social. Evreii sunt "jidani" și sunt răi prin natura lor, afirmă Mihnea Codrescu, unul dintre autorii websiteului Incorect Politic. "Familia lui Iisus Hristos a fugit din Palestina, în timp ce regele jidanilor de atunci, Irod, a provocat în țară una dintre, dacă nu prima acțiune bolșevică cu care, mai apoi și până în zilele noastre, sunt obișnuiți despoții jidovi."⁵ Evreii erau comuniști de pe timpul lui Iisus, adică! Ar fi de răș dacă nu ar fi de plâns, chiar de jale. Astfel folosite, cuvintele devin arme, fără ca ele să aibă acoperire în realitate, fără corespondență cu realitatea. Ele contează în măsura în care coagulează o comunitate de încredere într-un ansamblu de idei false, dar care creează o siguranță de turmă. Adevărul nu mai înseamnă corespondența cu realitatea. Adevărul înseamnă doar că o mulțime de oameni, anxioși în fața celui diferit, al Celuilalt, cad de acord asupra unei anumite interpretări a realității, indiferent de cât de greșită sau inumană este ea.

Corectitudinea politică este, mai nou, echivalată cu "neomarxismul". Virtutea cuvântului "neomarxism" rezidă în faptul că (1) marxismul este mult mai puțin cunoscut decât "comunismul" și (2) atitudinea generalizată din ultimii 30 de ani față de Marx a fost negativă, fiind considerat rădăcina "comunismului". Neomarxismul

⁵ Mihnea Codrescu, "Noul legământ", Incorect Politic, 9 decembrie 2020. <https://www.incorectpolitic.com/noul-legament/>

e și mai puțin cunoscut, mai abscons. Câți oameni au citit din neomarxiști precum Antonio Gramsci, Georg Lukacs, Herbert Marcuse și alții?! 0, 001%?! Pentru scopurile politice ale celor care folosesc cuvântul "neomarxism" e cu atât mai bine, pentru că audiența va asculta și li se va supune. Ba încă îi va considera deștepți. Așa, e simplu să impui formula < neomarxism rău, anti-neomarxism bun >.

"Neomarxismul" ca termen ideologic, nu e o invenție locală, românească, ci e preluat din zona neoconservatorismului american.⁶ O serie de reprezentanți ai partidelor de dreapta din România (PMP, Alternativa Dreaptă, Partidul Nouă Republică, AUR etc.) vorbesc despre neomarxism. Ce vrea el să însemne, acest "neomarxism" resemnificat? Înseamnă că majoritarii care sunt și au fost privilegiați social și politic riscă să-și piardă o parte din poziții, întrucât corectitudinea politică vine să confere drepturi și șanse noi minoritarilor. Este un artificiu foarte uzitat acela de a aduce de peste ocean exemple extreme de situații în care majoritarii au fost năpăstuiți în favoarea minoritarilor. Universitățile americane și cele vest-europene, dar nu numai, au politici de șanse egale, astfel încât la o pregătire similară dau întâietate în angajare femeilor sau afro-americanilor sau persoanelor cu dizabilități etc. Este o măsură reparatorie minimală pentru inechitățile structurale care persistă de secole. Este esența noțiunii de "acțiune afirmativă". Sensibilitățile criticilor corectitudinii politice sunt atinse foarte ușor. Ei nu reacționează deloc la lezarea intereselor profesionale ale minoritarilor. Mihai Iovănel dă un exemplu elocvent. Poeta Medeea Iancu a recitat la Botoșani un text feminist (în 2018) care a folosit polemic un vers vechi al lui Marius Ianuș. Dacă Ianuș fusese apărât în „România literară”, Medeea Iancu a fost pusă la punct în aceeași revisă a Uniunii Scriitorilor, pentru că "avusese imprudența „impardonabilă” de a scandaliza cu aceleași cuvinte care lui Ianuș îi fuseseră apărute invocându-se autonomia estetică."⁷ Minoritarii înțeleg foarte bine această situație pentru că au trăit episoade similare.

"Ideologia de gen" este o altă invenție, ea însăși ideologică. Criticii corectitudinii politice contestă legitimitatea distincției dintre sex și gen, invocând cazuri de persoane transgender și posibilitatea schimbării de sex. O minoritate infimă a oricărei populații e alcătuită din persoane transgender și bunăstarea lor depinde de

⁶ Vezi de exemplu, Lind, W.S. (2015). Corectitudinea politică. "Religia" marxista a noii ordini mondiale (Coord. William S. Lind, Andrei Darlau, Irina Bazon), București, Editura Rost (editura condusă de Claudiu Târziu, co-șefedinte AUR).

⁷ Mihai Iovănel și Christian Moraru, "Corectitudinea politică între realitate și fetiș", Revista Euphorion, Nr.4/2019, <https://revista-euphorion.ro/corectitudinea-politica-intre-realitate-si-fetis/>

înțelegerea societății. A fi transgender nu e o algeră.⁸ Nu voi intra aici în detalii ci voi sublinia doar faptul că necunoașterea fenomenului conduce la dezvoltarea unor temeri care sunt instrumentalizate politic. Una dintre cele mai malefice consecințe ale acestei instrumentalizări este încercarea de a împinge și a le închide pe femei în zona rolului reproductiv. Astfel, femeia devine femelă și este idolatriată în rolul ei de mamă, de purtătoare de grijă, de îngrijitoare. Separarea tradițională bărbat-aducător-de-pâine-în-casă și femeie-purtătoare-de-grijă-a-familiei este fixată prin nerecunoașterea diferitelor tipuri de masculinități și feminități, a complexității ființelor umane, a multiplelor roluri pe care le avem și pe care simțim să ni le asumăm. Suntem puși cu toții în cutia rigidă a gândirii binare. Există multe femei care își asumă roluri masculine, așa cum există mulți bărbați caracterizați prin trăsături și roluri asociate femininului.

Este uimitor cât de dificil este pentru o majoritate să vadă în femei nu doar obiecte sexuale și animale de reproducere ci oameni, dotați cu toate calitățile umane dar parțial diferite și adesea complementare. Este uimitor cum multe femei ele însele interiorizează diferența ca inferioritate (uneori, mai rar, ca superioritate). De altfel, definiția mea preferată a feminismului este ”acea concepție conform căreia femeile sunt oameni”. Nu e deloc deplasată, având în vedere că în Evul Mediu a existat o dispută intelectuală legată de întrebarea: ”Sunt femeile oameni sau nu?” Mai târziu, romantismul le-a asimilat fie îngerilor fie demonilor. Mai aproape de noi, Emil Cioran considera că ”Femeile sunt niște nulități simpatice.” Azi, neoconservatorii și neolegionarii încearcă încătușarea lor în roluri reproductive strâmte, ignorând calitățile lor de ființe complexe și ceea ce vor femeile ca oameni.

Opoziția majoritate – minorități cu care operează criticii corectitudinii politice este una falsă, întrucât orice majoritate este alcătuită din minorități. Ea este și periculoasă întrucât țintește o falsă definiție a democrației ca simplă ”putere a majorității”. Un regim democratic nu înseamnă dictatura sau tirania majorității, ci doar folosirea regulii majorității în procedurile sale. Protecția drepturilor minorităților este parte a fundamentelor regimului de democrație liberală pe care l-am construit în ultimii 30 de ani. Compromisul, îmbinarea intereselor, consensul și nu impunerea cu forța, sunt metode proprii de guvernare democratică.

Mișcarea criticilor corectitudinii politice în România a devenit deja amenințătoare, la propriu (episodul care a țintit-o pe Maia Morgenstern e grăitor). Discursul AUR

⁸ O simplă accesare a site-ului Organizației Mondiale a Sănătății poate aduce lumină în această privință.

indică și el faptul că România riscă să alunece spre o politică tot mai contondentă, extremă, neolegionară. Întrebarea care se pune este dacă vrem să trăim într-o societate democratică, în care conflictele și interesele se rezolvă prin dialog și compromis, sau într-o societate șoșoacă în care se țipă, se amenință, se iau oameni la bătaie, se instigă la ură și se dau simionice capete în gură în loc de soluții negociate.